

BASİT USULDE TESPİT OLUNAN KAZANÇLARDA GELİR VERGİSİ İSTİSNASI UYGULAMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

ÖZET

320 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde, 7338 sayılı Yasa ile Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen Mükerrer 20/A maddesi uyarınca, basit usulde tespit olunan kazançlarda gelir vergisi istisnası uygulamasına ilişkin açıklama yapılmış ve örnek uygulamalara yer verilmiştir.

Tebliğde yer alan konular, aşağıdaki gibidir.

- Basit usule tabi mükelleflerin ticari kazançları gelir vergisinden istisna edildiği için bu kazançlar için beyanname verilmeyecektir.
- Bu mükelleflerin belge düzenleme ve kayıt tutma yükümlülüklerinin devam etmektedir.
- Birden fazla motorlu araçla veya birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunulduğu durumlarda basit usulden faydalanılamayacaktır.
- Basit usule tabi mükelleflerin, aynı faaliyetlerini internet ve benzeri elektronik ortamlarda da sürdürmesi halinde basit usulden faydalanılacaktır.
- İşin başında bilfiil çalışmak veya bulunmak kaydıyla, basit usulde faaliyette bulunulmadığı zamanlarda ücretli olarak çalışılmasının (kısmi süreli çalışma veya mevsimlik işçi olarak çalışma gibi), basit usulün ihlali sayılmamaktadır.
- Ticari kazançları vergi tarhına esas olmayan basit usule tabi mükelleflerin vergi levhası alma zorunlulukları bulunmamaktadır.
- Sosyal içerik üreticiliği ile mobil cihazlar için uygulama geliştiriciliği faaliyetlerinde bulunan ve bu faaliyetlerinden elde ettiği gelirleri dolayısıyla kazanç istisnasından faydalanan mükelleflerin, bu faaliyetlerde bulunması, şartları dahilinde basit usul kapsamında yürüttükleri faaliyetlerinin basit usule tabi olmasına engel değildir.

Basit usulde vergilendirilenlerin, kazancın tespiti ve Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma hükümleri hariç; bildirme, vesikalar, muhafaza, ibraz, diğer ödevler ve ceza hükümleri ile VUK ve diğer kanunlarda yer alan ikinci sınıf tüccarlar hakkındaki hükümlere tabi olma durumları devam etmektedir.

26 Ekim 2021 tarihli ve 31640 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan [7338 sayılı](#) Vergi Usul Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Gelir Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Bankacılık Kanunu ve Damga Vergisi Kanununda bazı değişiklikler yapılmıştı.

Bu kapsamda Yasanın 1, 4, 5, 6, 9 maddeleri ile Gelir Vergisi Kanununda değişiklik yapılarak kazançları basit usulde tespit olunan mükelleflerin ticari kazançları, gelir vergisinden istisna edilmiş, maddenin yürürlük tarihi, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara uygulanmak üzere yayımı tarihi olarak belirtilmişti.

7338 sayılı Yasanın 1 inci maddesi ile 193 sayılı Kanuna başlığı ile birlikte aşağıdaki madde eklenmişti.

“Basit usulde tespit olunan kazançlarda gelir vergisi istisnası:

MÜKERRER MADDE 20/A- Bu Kanuna göre kazançları basit usulde tespit olunan mükelleflerin 46 ncı maddeye göre tespit edilen kazançları gelir vergisinden müstesnadır.”

Bu düzenlemeye ilişkin olarak 26/05/2022 tarihli ve 31847 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan [320 seri No'lu Gelir Vergisi Tebliği](#) ile bu düzenlemeye ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar, özetle aşağıdaki gibidir.

I-) Basit usulde kazanç tespitinde genel esaslar

1- Genel Kurallar

Kendi işinde bilfiil çalışan veya bulunan, Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinde belirtilen kira tutarını (2021 takvim yılı için büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerler için 12.000 TL, diğer yerler için 7.600 TL, 2022 takvim yılı için büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerler için 16.000 TL, diğer yerler için 10.000 TL) aşmayan ve 48 inci maddesinde yer alan alış-satış ve/veya hasılat sınırı altında kalan küçük esnaf ve sanatkarların kazançları basit usulde tespit edilmektedir.

2- Basit usulden faydalanamayacak olanlar

Basit usulden yararlanamayacak mükellefler 193 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde aşağıdaki şekilde sayılmıştır:

- Kollektif şirket ortakları ile komandit şirketlerin komandite ortakları.
- İkrazat işleriyle uğraşanlar.

- c) Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar.
- ç) Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan kişi ve kurumlara karşı inşaat ve onarma işini taahhüt edenler ile bu mükelleflere karşı derece derece taahhütte bulunanlar.
- d) Sigorta prodüktörleri.
- e) Her türlü ilan ve reklam işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut edenler.
- f) Gayrimenkul ve gemi alım satımı ile uğraşanlar.
- g) Tavassut işi yapanlar (dayıbaşılar hariç).
- ğ) Maden işletmeleri, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları işletenler.
- h) Şehirlerarası yük ve yolcu taşımacılığı yapanlar ile treyler, çekici ve benzerlerinin sahip veya işleticileri (yapısı itibarıyla sürücüsünden başka on dört ve daha aşağı oturma yeri olan ve insan taşımaya mahsus motorlu kara taşıtları ile yolcu taşıyanlar hariç).
- ı) Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dâhil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücavir alanlar dâhil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibarıyla veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunulup bulunulmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler.

3- Gerçek usulde vergilendirme kapsamına alınan mükellefler

25/10/1982 tarihli ve 8/5521 sayılı, 31/1/1992 tarihli ve 92/2683 sayılı ve 12/1/1995 tarihli ve 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile bazı mükellefler gerçek usulde vergilendirme kapsamına alınmıştır.

- a) 8/5521 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca ülke genelinde uygulanmak üzere, zirai mahsul satın alarak bu mahsulleri kısmen veya tamamen tüketici dışında kalanlara satan ticaret erbabı gerçek usulde vergilendirilmektedir.
- b) 92/2683 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca ülke genelinde uygulanmak üzere, her türlü televizyon, video, radyo, teyp, müzik seti, disk-çalar, kamera, bilgisayar, soğutucu, çamaşır ve bulaşık makinesi, elektrikli süpürge, elektronik müzik aletleri, elektrikli dikiş makinesi ile elektrikle çalışan benzeri eşyaların alım, satım ve üretimi ile uğraşan mükellefler gerçek usulde vergilendirilmektedir.

c) 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile;

1) Erzurum, Diyarbakır ve Sakarya illeri,

2) 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediyesi sınırları içerisine alınan yerlerden, yeni bağlanan mahallelerle birlikte 2000 yılı genel nüfus sayımındaki nüfusu 30.000'den az olan yerleri,

3) 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında büyükşehir belediyesi kurulan ve büyükşehir belediyesi sınırları içerisine alınan yerleri, hariç; mücavir alan sınırları dahil olmak üzere büyükşehir belediye sınırları içinde,

- Her türlü emtia imalatı ile uğraşanlar,
 - Her türlü emtia alım-satımı ile uğraşanlar,
 - İnşaat ile ilgili her türlü işlerle uğraşanlar,
 - Motorlu taşıtların her türlü bakım ve onarım işleriyle uğraşanlar,
 - Lokanta ve benzeri hizmet işletmelerini işletenler,
 - Eğlence ve istirahat yerlerini işletenler,
- gerçek usulde vergilendirilmektedir.

4- Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen veya kullananlar

Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlediği veya kullandığı tespit edilenler, bu hususun kendilerine tebliğ edildiği tarihi takip eden aybaşından itibaren ikinci sınıf tüccarlara ilişkin hükümlere tabi olurlar.

5- Tebliğde yer alan açıklamalar

Tebliğde yer alan konular, ana hatları itibarıyla aşağıdaki gibidir.

- Basit usule tabi mükelleflerin ticari kazançları gelir vergisinden istisna edildiği için bu kazançlar için beyanname verilmeyecektir.
- Bu mükelleflerin belge düzenleme ve kayıt tutma yükümlülüklerinin devam etmektedir.
- Birden fazla motorlu araçla veya birden fazla işyerinde ticari faaliyette bulunduğu durumlarda basit usulden faydalanılamayacaktır.
- Basit usule tabi mükelleflerin, aynı faaliyetlerini internet ve benzeri elektronik ortamlarda da sürdürmesi halinde basit usulden faydalanılacaktır.

- İşin başında bilfiil çalışmak veya bulunmak kaydıyla, basit usulde faaliyette bulunulmadığı zamanlarda ücretli olarak çalışılmasının (kısmi süreli çalışma veya mevsimlik işçi olarak çalışma gibi), basit usulün ihlali sayılmamaktadır.
- Ticari kazançları vergi tarhına esas olmayan basit usule tabi mükelleflerin vergi levhası alma zorunlulukları bulunmamaktadır.
- Sosyal içerik üreticiliği ile mobil cihazlar için uygulama geliştiriciliği faaliyetlerinde bulunan ve bu faaliyetlerinden elde ettiği gelirleri dolayısıyla kazanç istisnasından faydalanan mükelleflerin, bu faaliyetlerde bulunması, şartları dahilinde basit usul kapsamında yürüttükleri faaliyetlerinin basit usule tabi olmasına engel değildir.

6- Tebliğde yer alan örnekler

Örnek 1: Kuaförlük faaliyetinde bulunan ve öteden beri basit usule tabi olan mükellef (A), 2021 yılında 35.000 TL kazanç elde etmiştir. Mükellef (A)'nın beyana konu başkaca bir geliri de bulunmamaktadır. Bu durumda, mükellef (A)'nın, 2021 yılında kuaförlük faaliyetinden elde ettiği kazancı gelir vergisinden istisna olduğundan, mükellef (A) yıllık gelir vergisi beyannamesi vermeyecektir.

Örnek 2: Taksi işletmeciliği faaliyeti dolayısıyla basit usule tabi olan mükellef (B), 2021 yılında 45.000 TL kazanç elde etmiştir. Mükellef (B) aynı yıl sahibi olduğu konutundan 25.000 TL kira geliri elde etmiştir.

Bu durumda, 2021 yılında taksicilik faaliyetinden elde ettiği kazancı gelir vergisinden istisna olduğundan mükellef (B), kira geliri için vereceği yıllık gelir vergisi beyannamesine basit usulde tespit edilen ticari kazancını dahil etmeyecektir.

Örnek 3: Terzilik faaliyetinde bulunan ve basit usule tabi olan mükellef (C), 2021 yılında basit usule tabi olmanın genel şartlarından biri olan yıllık kira tutarı haddini aştığından, 1/1/2022 tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilmeye başlamıştır.

Bu durumda, mükellef (C) 2021 yılında elde ettiği ticari kazancı için basit usulde tespit olunan kazançlarda gelir vergisi istisnasından yararlanacak olup, 1/1/2022 tarihinden itibaren ise gerçek usulde vergilendirilecektir.

Örnek 4: Servis işletmeciliği faaliyetinde bulunan ve basit usule tabi olan mükellef (Ç), servis işletmeciliği faaliyetinin yanında, 1/10/2021 tarihinde bir adet kamyon satın alarak şehirlerarası yük taşımacılığı faaliyetine de başlamıştır.

Şehirlerarası yük taşımacılığı faaliyeti, Gelir Vergisi Kanunu'nun 51 inci maddesinde yer alan basit usulden faydalanamayacak faaliyetler arasında sayıldığından, mükellef (Ç), şehirlerarası yük taşımacılığı faaliyetine başladığı 1/10/2021 tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilecektir.

Bu durumda mükellef (Ç), 1/1/2021-30/9/2021 döneminde servis işletmeciliği faaliyetinden elde ettiği kazancı dolayısıyla gelir vergisi istisnasından yararlanacak, bu tarihten sonra servis işletmeciliği faaliyetinden elde ettiği kazancı ile şehirlerarası yük taşımacılığı faaliyetinden elde ettiği kazancı ise gerçek usulde vergilendirileceğinden, anılan istisnadan yararlanamayacaktır.

Örnek 5: Tuhafiyecilik faaliyetinde bulunan ve gerçek usulde vergilendirilen mükellef (D)'nin, 2020 ve 2021 yılları iş hacmi Gelir Vergisi Kanunu'nun 48 inci maddesinde yazılı hadlerin altında gerçekleşmiştir. Mükellef (D), 2022 yılı Ocak ayı içerisinde bağlı bulunduğu vergi dairesine yazılı olarak başvurarak basit usule geçme talebinde bulunmuştur. Vergi dairesince yapılan kontroller sonucu şartları taşıdığı anlaşılan mükellef (D)'nin mükellefiyeti 1/1/2022 tarihinden itibaren basit usul olarak tesis edilmiştir. Bu durumda mükellef (D), 2022 yılında elde edeceği ticari kazancı için basit usulde kazanç istisnasından yararlanacaktır.

Örnek 6: Taksi işletmeciliği faaliyetinde bulunan mükellef (E), takvim yılı içerisinde ikinci bir ticari taksi olarak iki araçla faaliyette bulunmaya başlamıştır. Mükellef (E), iki taksi ile faaliyette bulunması dolayısıyla "kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak" şartını ihlal etmiş olacağından, takip eden takvim yılı başından itibaren basit usulden yararlanamayacak ve kazancı gerçek usulde tespit edilecektir.

Örnek 7: Çay ocağı işletmeciliği faaliyetinde bulunan ve kazancı basit usulde tespit edilen mükellef (F), bu faaliyetinin yanı sıra satın almış olduğu ticari taksi ile taksi işletmeciliği yapmaya da başlamıştır. İki ayrı faaliyette bulunulması basit usule tabi olmanın şartlarından olan Gelir Vergisi Kanunu'nun 47 nci maddesinde yazılı "kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak" şartının ihlali anlamına geleceğinden, mükellef (F), takip eden takvim yılı başından itibaren basit usulden yararlanamayacak ve kazancı gerçek usulde vergilendirilecektir.

Örnek 8: Servis işletmeciliği faaliyetinde bulunan ve kazancı basit usulde tespit edilen mükellef (G), servis işletmeciliği faaliyetinin yanı sıra (A) firmasında da ücretli olarak çalışmaktadır. Mükellef (G)'nin servis işletmeciliği faaliyeti ile birlikte (A) firmasında ücretli olarak çalışması, basit usule tabi olmanın şartlarından olan Gelir Vergisi Kanunu'nun 47 nci maddesinde yazılı "kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak" şartının ihlali anlamına geleceğinden, mükellef (G) basit usulden yararlanamayacak olup, kazancı gerçek usulde vergilendirilecektir.

Örnek 9: Taksi işletmeciliği faaliyetinde bulunan ve kazancı basit usulde tespit edilen mükellef (H), bu taksiyi mükellef (I)'ya kiraya vermiştir. Mükellef (H)'nin ticari taksisini kiraya vermiş olması dolayısıyla elde ettiği kira geliri gayrimenkul sermaye iradı olarak vergilendirilecektir. Mükellef (I)'nın ise şartları sağlaması halinde, kazancı basit usulde tespit edilecek ve mükellef (I) kazanç istisnasından faydalanabilecektir.

Örnek 10: Bolu ilinde hediyelik eşya imal ve satışı faaliyetinde bulunan ve kazancı basit usulde tespit edilen mükellef (İ), söz konusu faaliyetini internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden de yapması halinde, 193 sayılı Kanununun 47 ve 48 inci maddelerinde yazılı şartları sağlaması kaydıyla, basit usulden faydalanmaya devam edecektir.

Örnek 11: İstanbul ilinde fotoğrafçılık ve fotoğraf malzemesi satışı faaliyetinde bulunan ve 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca büyükşehir belediye sınırları dahilinde her türlü emtia alım satımı ile uğraşanlar kapsamında gerçek usulde vergilendirilen mükellef (K), işyerinden yaptığı faaliyetine son vererek, söz konusu faaliyetini internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden yapmaya başlamıştır. Mükellef (K)'nin, fotoğrafçılık ve fotoğraf malzemesi satış faaliyetini internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden yapması halinde de 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca gerçek usulde vergilendirilmesine devam edilecektir.

Örnek 12: İzmir ilinde büyükşehir belediye sınırları içinde terzilik faaliyetinde bulunan ve kazancı basit usulde tespit edilen mükellef (L), terzilik faaliyetinin yanı sıra internet ve benzeri elektronik ortamlar üzerinden giyim eşyası satışı yapmaya başlamıştır. Mükellef (L), giyim eşyası satışı yapmaya başlaması nedeniyle, 95/6430 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca büyükşehir belediye sınırları dahilinde her türlü emtia imalatı ve alım satımı ile uğraşanlar kapsamına girmiştir. Mükellef (L), bu şekilde faaliyete başladığı tarihten itibaren gerçek usulde vergilendirilecektir.

Örnek 13: Kuaförlük faaliyeti nedeniyle basit usule tabi olan mükellef (M) 2022 yılında bu faaliyetinden 30.000 TL kazanç elde etmiştir. Mükellef (M), bu faaliyetinin yanısıra sosyal içerik üreticiliği faaliyetinden, 193 sayılı Kanunun mükerrer 20/B maddesi uyarınca istisna kapsamında 40.000 TL kazanç elde etmiştir.

Mükellef (M)'nin, 193 sayılı Kanunun mükerrer 20/B maddesi uyarınca istisna kapsamında elde ettiği kazancı, kuaförlük faaliyeti nedeniyle basit usule tabi olmasını etkilemeyecektir. Mükellef (M), her iki kazancı için de yıllık gelir vergisi beyannamesi vermeyecektir.

Saygılarımızla...

Mevzuat Sirküleri